

PRODUKCJA I KONSUMPCJA NAWOZÓW SZTUCZNYCH NA ŚWIECIE

Zawarte w niniejszym opracowaniu materiały statystyczne dotyczące produkcji i konsumpcji nawozów sztucznych na świecie zostały wybrane z pracy H.J. Page, konsultanta FAO¹.

Dane w tabelach nie obejmują Związku Radzieckiego, Chin Ludowych i Korei Północnej i dlatego nie dają one pełnego obrazu światowej produkcji i konsumpcji nawozów.

Liczby odnoszące się do lat 1958 i 1959 są danymi szacunkowymi.

Ilości absolutne podane w tabelach i w tekście przedstawiają produkcję i konsumpcję nawozów sztucznych w c z y s t y m s k ł a d n i k u. Jeśli idzie o nawozy fosforowane, to podane ilości nie obejmują tzw. mączki fosforytowej.

* * *

W okresie powojennym obserwuje się w świecie systematyczny i bardzo poważny wzrost produkcji nawozów sztucznych (tab. 1). Najwyższy wskaźnik wzrostu w porównaniu z rokiem 1946 (przyjętym za 100) osiągnęły nawozy azotowe (427), a najniższy fosforowe (279), chociaż pod względem ilości absolutnych oba te rodzaje nawozów niewiele od siebie odbiegają. Mniej natomiast produkuje się na świecie nawozów potasowych.

Porównanie wskaźników wzrostu produkcji i konsumpcji z ostatnich czterech lat (tab. 2) wskazuje, że tempo wzrostu konsumpcji jest jeszcze większe od tempa wzrostu produkcji i zaspokojenie tej wzrastającej konsumpcji będzie wymagało dalszego nieustannego wzrostu produkcji.

Głównymi producentami nawozów sztucznych w świecie są w chwili obecnej Europa i Stany Zjednoczone A. P. — dają one ponad 80% nawozów azotowych i fosforowych i prawie 100% nawozów potasowych (tab. 3).

Dane o udziale poszczególnych kontynentów w produkcji nawozów i wzrost tejże produkcji w okresie 1956—1959 wskazują na to, że wprowadzie pozycja Europy i USA jest dominująca, ale jednocześnie obserwujemy dużą dynamikę i rosnący udział Azji w tej dziedzinie.² Np. pro-

¹ „Rapport annuel sur la production et la consommation mondiales d'engrais”, 1958.

² Jest on i tak zaniżony z powodu braku danych z Chin Ludowych i azjatyckiej części Związku Radzieckiego.

Tabela 1

Światowa produkcja nawozów sztucznych w okresie 1939—1958
(w tys. ton czystego składnika)

Lata	N	Wskaź- nik wzrostu	P ₂ O ₅	Wskaź- nik wzrostu	K ₂ O	Wskaź- nik wzrostu	Razem N + P ₂ O ₅ + K ₂ O)	Wskaź- nik wzrostu
1939	2 596	—	3 554	—	2 789	—	8 939	—
1946	1 850	100,0	2 750	100,0	2 000	100,0	6 600	100,0
1947	2 382	128,7	3 916	142,4	2 377	118,9	8 213	124,4
1948	2 913	157,4	4 656	169,3	2 804	140,0	9 810	148,6
1949	3 310	178,9	5 130	186,5	3 280	164,0	11 720	177,5
1950	3 590	194,0	5 417	196,9	3 791	189,5	12 798	193,9
1951	4 011	218,8	5 770	209,8	4 501	225,0	14 282	216,4
1952	4 462	241,2	5 968	217,0	4 938	246,9	15 368	232,8
1953	4 894	264,5	5 978	217,4	5 393	269,7	16 268	246,5
1954	5 570	301,1	6 389	232,3	5 733	286,7	17 692	268,1
1955	6 225	335,5	6 879	250,2	6 124	306,2	19 230	291,4
1956	6 690	361,7	7 147	259,9	6 342	317,1	20 179	305,7
1957	7 246	391,7	7 578	275,5	7 055	352,8	21 858	331,2
1958	7 910	427,5	7 668	278,9	6 952	347,6	22 530	341,4

Tabela 2

Wzrost światowej produkcji i konsumpcji nawozów sztucznych w latach 1956—1959

Rodzaj	Wzrost w okresie		
	1956—1957	1957—1958	1958—1959
	wyrażony w procentach produkcji (konsumpcji) roku poprzedzającego		
PRODUKCJA			
N	8	9	.
P ₂ O ₅	6	1	.
K ₂ O	11	—1	.
Razem (N + P ₂ O ₅ + K ₂ O)	8	3	.
KONSUMPCJA			
N	10	5	7
P ₂ O ₅	11	3	3
K ₂ O	13	0	6
Razem (N + P ₂ O ₅ + K ₂ O)	11	3	5

dukcja nawozów azotowych wzrosła tam w ciągu 4 lat o 50%, a nawozów potasowych ponad czterokrotnie. Zgodnie z tym, co podaje autor, waży tu w szczególności produkcja Japonii (nawozy azotowe) i Izraela (nawozy potasowe).

Europa i Stany Zjednoczone są nie tylko najpoważniejszymi producentami, ale również i największymi konsumentami nawozów, przy czym konsumpcja ta ma stałą tendencję wzrostu. Obok tego zwraca uwagę

Tabela 3

**Udział poszczególnych kontynentów w światowej
produkcji nawozów sztucznych**
(dane za rok 1957)

Kontynenty	Udział w światowej produkcji		
	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
Ogółem	100	100	100
Europa	51	50	72
Ameryka Północna	31	31	27
Ameryka Południowa	4	1	0,5
Azja	12	6	0,5
Afryka	1	4	—
Australia i Oceania	1	8	—

Tabela 4

**Produkcja i konsumpcja nawozów azotowych w poszczególnych kontynentach
w latach 1956—1959**

Kontynenty	Produkcja				Konsumpcja			
	1956	1957	1958	1959	1956	1957	1958	1959
	tys. ton azotu				tys. ton azotu			
Europa	3 404	3 705	4 172	.	2 873	3 119	3 293	3 474
Ameryka północna i środkowa	2 193	2 264	2 358	2 588	1 973	2 183	2 272	2 482
Ameryka południowa	227	307	291	297	116	141	132	133
Azja	813	899	1 013	1 200	1 093	1 167	1 267	1 374
Afryka	36	46	49	254	204	245	254	262
Australia i Oceania	18	25	27	27	25	35	29	41
Ogółem	6 690	7 246	7 910	.	6 285	6 890	7 258	7 766

Tabela 5

**Produkcja i konsumpcja nawozów fosforowych w poszczególnych kontynentach
w latach 1956—1959**

Kontynenty	Produkcja				Konsumpcja			
	1956	1957	1958	1959	1956	1957	1958	1959
	tys. ton fosforu				tys. ton fosforu			
Europa	3 349	3 783	3 833	.	3 339	3 902	4 175	4 322
Ameryka północna i środkowa	2 400	2 349	2 398	2 511	2 283	2 359	2 259	2 283
Ameryka południowa	57	93	85	86	95	165	159	159
Azja	428	446	429	469	447	495	557	591
Afryka	242	285	285	298	255	296	305	322
Australia i Oceania	671	622	638	661	686	637	644	666
Ogółem	7 147	7 578	7 668	.	7 104	7 854	8 098	8 343

Tabela 6

Produkcja i konsumpcja nawozów potasowych w poszczególnych kontynentach w latach 1956—1959

Kontynenty	Produkcja				Konsumpcja			
	1956	1957	1958	1959	1956	1957	1958	1959
	tys. ton potasu				tys. ton potasu			
Europa	4 609	5 053	5 074	.	3 450	4 065	4 221	4 369
Ameryka północna i środkowa	1 699	1 943	1 797	1 887	1 348	1 881	1 764	1 974
Ameryka południowa	16	18	16	16	74	92	91	91
Azja	18	40	65	80	477	593	552	574
Afryka	—	—	—	—	58	61	73	82
Australia i Oceania	—	—	—	—	45	41	48	49
Ogółem	6 342	7 055	6 952	.	5 950	6 732	6 749	7 140

Tabela 7

Produkcja i konsumpcja trzech rodzajów nawozów sztucznych w Europie w okresie 1956—1958

Wyszczególnienie	Lata		
	1956	1957	1958
	m tys. ton czystego składnika		
PRODUKCJA			
N	3 404	3 705	4 712
P ₂ O ₅	3 349	3 783	3 833
K ₂ O	4 609	5 053	5 074
KONSUMPCJA			
N	2 873	3 119	3 293
P ₂ O ₅	3 339	3 902	4 175
K ₂ O	3 450	4 065	4 221
PRODUKCJA minus KONSUMPCJA			
N	+531	+586	+879
P ₂ O ₅	+10	—119	—342
K ₂ O	+1 159	+988	+853

bardzo silne tempo wzrostu konsumpcji nawozów krajów Azji i Afryki, przy czym trzeba się liczyć z dalszym nieustannym tempem tego wzrostu dlatego, że są to w większości kraje gospodarczo słabo rozwinięte.

W ostatniej tabeli jest przedstawiony bilans produkcji i konsumpcji nawozów sztucznych u największego producenta świata, tj. w Europie.

Z obliczeń wynika, że wzięte razem nadwyżki wszystkich rodzajów nawozów z roku na rok kurczą się. Nie jest to rezultat zmniejszenia się produkcji, ale dużego wzrostu konsumpcji. Wyraźnie widać to w Europie, która jeszcze 4 lata temu była np. samowystarczalna w dziedzinie nawozów fosforowych, a obecnie już ma dość znaczny ich niedobór. W związku z tym autor opracowania podkreśla, że w Europie nieustan-

nie powiększa się liczba zakładów przemysłowych, które produkują, czy też będą produkować nawozy sztuczne.

Dla polskiego czytelnika będzie niewątpliwie ciekawe jak w stosunku do innych krajów w Europie przedstawia się w tym okresie wzrost produkcji nawozów sztucznych w Polsce. Według danych FAO w okresie 1956—1959 największy wzrost produkcji nawozów azotowych miały Niemcy Zachodnie, a następnie Francja, Włochy, Holandia i Polska. Natomiast w produkcji nawozów fosforowych Polskę wymienia autor na 2 miejscu po Niemczech Zachodnich. W produkcji nawozów potasowych wzrost w omawianym okresie miał miejsce tylko we Francji i w Hiszpanii.

Natomiast pod względem wielkości produkcji według danych za lata 1957/58, kolejność producentów nawozów w Europie jest następująca:

A. W dziedzinie nawozów azotowych:

Niemcy Zachodnie	1 060 000 ton
Francja	488 548 „
Włochy	425 000 „
Holandia	380 200 „
Anglia	350 000 „
Belgia	260 388 „
Polska	243 300 „

B. W dziedzinie nawozów fosforowych:

Francja	674 200 ton
Niemcy Zachodnie	612 000 „
Włochy	417 000 „
Anglia	342 000 „
Belgia	301 999 „
Hiszpania	280 000 „
Holandia	168 500 „
Polska	164 000 „

Jeśli idzie o nawozy potasowe to głównym producentem w Europie jest Niemiecka Republika Demokratyczna, a następnie Niemcy Zachodnie, Francja i Hiszpania.

Pod względem konsumpcji nawozów sztucznych miejsce Polski w Europie przedstawia się w roku 1958/59 następująco:

W dziedzinie nawozów azotowych:

Niemcy Zachodnie	600 000 ton
Francja	520 000 „
Anglia	336 500 „
Włochy	300 000 „
Niemiecka Republika Demokratyczna	240 000 „
Polska	220 000 „

W dziedzinie nawozów fosforowych:

Francja	790 000 „
Niemcy Zachodnie	609 000 „
Polska	535 000 „

W dziedzinie nawozów potasowych:

Niemcy Zachodnie	1 000 000 „
Francja	750 000 „
Polska	500 000 „

Opr. A. S.